

Obilježja rodno uvjetovanog nasilja uživo i na internetu u studentskoj populaciji

---

Horvat, Ines

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:769290>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-11**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet u Osijeku

Odsjek za psihologiju

Ines Horvat

**Obilježja rodno uvjetovanog nasilja uživo i na internetu u
studentskoj populaciji**

Završni rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Daniela Šincek

Osijek, 2024.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet u Osijeku
Odsjek za psihologiju
Prijediplomski studij psihologije

Ines Horvat

**Obilježja rodno uvjetovanog nasilja uživo i na internetu u
studentskoj populaciji**

Završni rad

Društvene znanosti, polje psihologija, grana socijalna psihologija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Daniela Šincek

Osijek, 2024.

Prilog: Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

Obveza je studenta da donju Izjavu vlastoručno potpiše i umetne kao treću stranicu završnoga, odnosno diplomskog rada.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao/napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan/suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 9. rujna 2024

Ines Horvat, 0122238616

Ime i prezime studenta, JMBAG

Ines Horvat

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Definiranje nasilja.....	2
3. Obilježja rodno uvjetovanog nasilja uživo.....	3
3.1. Specifičnosti i manifestacije rodno uvjetovanog nasilja uživo u studentskoj populaciji.....	4
3.1.1. Institucionalni mehanizmi zaštite i podrške.....	7
4. Nasilje na internetu.....	8
4.1. Obilježja rodno uvjetovanog nasilja na internetu.....	9
4.1.1. Specifičnosti i manifestacije rodno uvjetovanog nasilja na internetu u studentskoj populaciji.....	10
5. 7P model UniSAFE projekta.....	12
6. Rodne manjine i rodno uvjetovano nasilje u studentskoj populaciji...	13
7. Zaključak.....	14
8. Literatura.....	16

Obilježja rodno uvjetovanog nasilja uživo i online u studentskoj populaciji

Sažetak

U ovom radu raspravljat će se o istraživanju rodno uvjetovanog nasilja s posebnim naglaskom na studentsku populaciju. Rad započinje definiranjem pojma nasilja, a zatim analizira karakteristike rodno uvjetovanog nasilja uživo, uključujući njegove specifičnosti i manifestacije među studentima te institucionalne mehanizme zaštite i podrške koji su im dostupni. Također, rad će se baviti i nasiljem na internetu, fokusirajući se na obilježja i specifičnosti rodno uvjetovanog nasilja u virtualnom prostoru i kako se ono manifestira među populacijom studenata. U okviru toga, bit će analiziran 7P model UniSAFE projekta, koji pruža okvir za razumijevanje i suzbijanje nasilja. Posebna pozornost posvetit će se rodnim manjinama i njihovim iskustvima rodno uvjetovanog nasilja u studentskoj populaciji s ciljem prepoznavanja specifičnih izazova i potreba ove skupine. Cilj ovog rada je razumjeti obilježja i različite oblike rodno uvjetovanog nasilja, shvatiti koji čimbenici doprinose njegovoj pojavi, utvrditi koliko je rodno uvjetovano nasilje rašireno među studentima, kako uživo, tako i online, te analizirati posljedice rodno uvjetovanog nasilja na žrtve. Rad će kroz ove tematske cjeline nastojati pružiti sveobuhvatan pogled na problem, dajući prijedloge o poboljšanju mehanizama podrške za studente koji se suočavaju s rodno uvjetovanim nasiljem.

Ključne riječi: rodno uvjetovano nasilje, studentska populacija, nasilje uživo, nasilje online, rodne manjine

Characteristics of gender-based violence live and online in the student population

Summary

This paper will discuss research on gender-based violence with special emphasis on the student population. The paper begins by defining the term violence, and then analyzes the characteristics of live gender-based violence, including its specificities and manifestations among students and the institutional mechanisms of protection and support available to them. The paper will also deal with violence on the Internet, focusing on the characteristics and specifics of gender-based violence in virtual space and how it manifests itself among the student population. Within this, the 7P model of the UniSAFE project, which provides a framework for understanding and combating violence, will be analyzed. Special attention will be paid to gender minorities and their experiences of gender-based violence in the student population with the aim of recognizing the specific challenges and needs of this group. The aim of this work is to understand the characteristics and different forms of gender-based violence, to understand what factors contribute to its occurrence, to determine how widespread gender-based violence is among students, both live and online, and to analyze the consequences of gender-based violence on victims. Through these thematic units, the paper will try to provide a comprehensive view of the problem, giving suggestions on improving support mechanisms for students facing gender-based violence.

Keywords: gender-based violence, student population, live violence, online violence, gender minorities

1. Uvod

Pojam "rodno uvjetovano nasilje" odnosi se na nasilje zasnovano na spolu i rodu koje može imati mnogo različitih oblika i događati se u različitim kontekstima, te predstavlja značajan društveni problem. Obuhvaća nasilje unutar obitelji kao i nasilje nad ženama, muškarcima i LGBTIQ osobama. Žrtve ove vrste napada suočavaju se s ozbiljnim posljedicama, stoga je nužan sveobuhvatan pristup kako bi se osigurala njihova zaštita i unapređenje njihovih prava.

Globalna i europska istraživanja rodno uvjetovanog nasilja sve se češće provode tijekom posljednja tri desetljeća, poput istraživanja o nasilju nad ženama na razini cijele Europske Unije ili Eurobarometra 85.3 o rodno uvjetovanom nasilju, oslanjajući se na istraživanja na nacionalnoj razini i nadopunjavajući ih (Merry, 2016, prema Humbert i sur., 2024). Istraživanja se obično fokusiraju na nasilje nad ženama i daju vrijedne usporedne podatke u različitim zemljama. Međutim, manje se zna o rodno uvjetovanom nasilju u kontekstu studentske populacije. To je pitanje često zanemareno, ili još gore, kako tvrde Sharoni i Klocke (2019), zataškavano.

U kontekstu studentske populacije, rodno uvjetovano nasilje može se manifestirati i uživo i online, te ima ozbiljne posljedice po fizičko i mentalno zdravlje mladih osoba. Studenti su posebno ranjiva skupina zbog tranzicijskog razdoblja u kojem se nalaze, gdje se suočavaju s brojnim izazovima i promjenama u svom životu (Humbert i sur., 2024). Nasilje uživo uključuje direktne fizičke napade, seksualno uznemiravanje, kao i psihološku manipulaciju (Humbert i sur., 2024). S druge strane, s razvojem tehnologije, rodno uvjetovano nasilje se proširilo na digitalne platforme, gdje cyber nasilje, online zlostavljanje i seksualno uznemiravanje putem interneta postaju sve češći među studentskom populacijom (Kavanagh i Brown, 2019).

Borba protiv rodno uvjetovanog nasilja dugotrajni je izazov, a tijekom godina došlo je do pomaka s pristupa kaznenog prava na sveobuhvatniji pristup koji se zasniva na kombinaciji čimbenika na razini pojedinca, zajednice i sustava, a koji pridonose rodno uvjetovanom nasilju (Humbert i sur., 2021). To se odražava u postupnoj evoluciji modela P, koji potvrđuje rastuću potrebu za višestranim pristupom za rješavanje složenog i sveprisutnog pitanja rodno uvjetovanog nasilja i osiguravanje da žrtve dobiju podršku koja im je potrebna za liječenje i oporavak od traume. 7P model proširenje je konvencionalnog pristupa 3P UN-a i EU-a (prevencija, zaštita, kazneni progon) i 4P Istanbulske konvencije

Vijeća Europe (prevencija, zaštita, kazneni progon, politika). Ono što model nudi jest mogućnost da se precizno odrede različiti aspekti koji pridonose rješavanju rodno uvjetovanog nasilja.

Pri istraživanju rodno uvjetovanog nasilja među studentima treba uzeti u obzir i stajalište rodnih manjina. Osobe koje se identificiraju kao transrodne, queer te osobe koje su interseksualne često se suočavaju s povećanim rizikom od napada zbog svog rodno identiteta i seksualne orijentacije. Ranjivost ovih skupina povećava se diskriminacijom, stigmatizacijom i nedostatkom podrške, te je iz tog razloga ključno istražiti iskustva rodno manjina s nasiljem u studentskoj populaciji i uzeti u obzir njihova stajališta pri kreiranju inicijativa za smanjenje rodno uvjetovanog nasilja.

Razumijevanje različitih vrsta nasilja u odnosu na rodno uvjetovano nasilje je ključno. To obuhvaća različite oblike nasilja kao što su prisilni brakovi, nasilje temeljeno na časti, elektroničko nasilje, seksualno nasilje, emocionalno i psihičko zlostavljanje te ekonomsko iskorištavanje. Kako bi se učinkovito spriječilo nasilje, pružila podrška žrtvama i riješio problem rodno uvjetovanog nasilja, nužno je temeljito razumijevanje svih oblika nasilja.

2. Definiranje nasilja

Postoje različita tumačenja nasilja kao društvenog fenomena, što dovodi do različitih teorijskih perspektiva i definicija. Adler (Žarković Palijan, 2004) opisuje nasilje kao bilo kakvo ponašanje usmjereno na narušavanje dobrobiti druge osobe, ističući da je nasilje izraz "volje za moći" koja je svojstvena svakom čovjeku. Nasilje uključuje svjesnu upotrebu fizičke sile ili moći, bilo kroz prijetnje ili stvarne radnje, usmjerene prema sebi, drugoj osobi, skupini ljudi ili zajednici, što može dovesti do ozljeda, smrtnog ishoda, psiholoških problema, zaostajanja u razvoju ili lišavanja osobnih potreba (WHO, 2002). Zečević (2010, prema Žilić i Janković, 2016) navodi šest faktora koje nasilje uključuje, a to su: "namjera da se nanese povreda ili šteta, intenzitet i trajanje, moć nasilnika, ranjivost žrtve, manjak podrške i posljedice".

Nasilje u cjelini, za razliku od rodno uvjetovanog nasilja, dominantno pogađa muškarce te nasilje u ovom općenitijem smislu najčešće čine muškarci nad drugim muškarcima (Humbert i sur., 2024). Mjerenje šireg nasilja također je važno jer nam omogućuje bolju kontekstualizaciju i suprotstavljanje oblika nasilja koji su zasnovani na spolu i rodu (Strid i sur., 2021).

3. Obilježja rodno uvjetovanog nasilja uživo

Prema Europskoj komisiji (2022, prema Humbert i sur., 2024), rodno uvjetovano nasilje opisuje se kao “nasilje usmjereno protiv osobe zbog spola te osobe ili nasilje koje nerazmjerno pogađa osobe određenog spola”. Ono nije ograničeno na nasilje nad ženama i može utjecati na sve ljude, iako su žene i manjinske skupine nerazmjerno više pogođene (Humbert i sur., 2024). Različiti oblici uključuju fizičko, seksualno, psihološko i ekonomsko nasilje (Vijeće Europe, 2011, prema Humbert i sur., 2024). Fizičko nasilje je lako prepoznatljiv oblik te ga karakterizira guranje, udaranje, šamaranje i slično (Heise, 1998). Seksualno nasilje može se odnositi na fizički napad, pri čemu je silovanje jedna od najozbiljnijih vrsta incidenata, ali također uključuje seksualno uznemiravanje, kao što su neprikladne šale ili seksualni napadi (Phipps, 2018, prema Humbert i sur., 2024). Psihološko nasilje uključuje maltretiranje, isključivanje, neuljudnost ili društveno/profesionalno potkopavanje (Vveinhardt, 2019, prema Humbert i sur., 2024). Ekonomsko nasilje odnosi se na nepravedno uskraćivanje resursa na način koji je štetan za, na primjer, karijeru (Krigel i Benjamin, 2021). UniSAFE projekt pod pojmom rodno uvjetovanog nasilja dodaje seksualno i rodno uvjetovano uznemiravanje, kao i nasilje u online okruženju (Humbert i sur., 2024). Projekt UniSAFE raspoznaje i nužnost razumijevanja načina na koje nekoliko karakteristika, uključujući rasu, rodni identitet, seksualnu orijentaciju i međunarodnu mobilnost, mogu povećati vjerojatnost nasilja (Humbert i sur., 2024). Osim prikupljanja podataka, cilj projekta je stvoriti alate koje istraživačke i akademske institucije mogu koristiti za uklanjanje nasilja iz svog okruženja (Humbert i sur., 2024).

Razlika između nasilja i rodno uvjetovanog nasilja može biti nejasna. Kao što sam naziv implicira, rodne razlike i spol žrtve prvi su čimbenici koji izdvajaju rodno uvjetovano nasilje od "običnog" nasilja (IASC, 2015, prema Perrin i sur., 2019). Đurđević (2022) tvrdi da je to "sveprisutno, najjače ukorijenjeno i najučestalije kršenje ljudskih prava u svijetu". Nasilje “koje se provodi nad određenom osobom zbog njezina spola ili roda te koje nerazmjerno pogađa osobe određenog roda“ je ono što ista autorica naziva rodno uvjetovanim nasiljem (Đurđević, 2022).

Konceptualna jasnoća posebno je važna u svjetlu široko rasprostranjenog miješanja pojmova “rodno uvjetovano nasilje” i “nasilje nad ženama”. Iako većinu incidenata rodno uvjetovanog nasilja počine muškarci nad ženama i iako su ozbiljnost i posljedice nasilja koje žene doživljavaju od strane muškaraca puno veće, nije svo rodno uvjetovano nasilje

počinjeno od strane muškaraca i nad ženama (Humbert i sur., 2024). Nadalje, iako je mjerenje rodno uvjetovanog nasilja nad ženama početna točka, postoji velika vrijednost u mjerenju rodno uvjetovanog nasilja koje pogađa druge rodne skupine. Ovo je osobito važno jer izloženost rodno uvjetovanom nasilju nad nebinarnim i trans osobama može biti relativno veća (Agencija Europske unije za temeljna prava, 2020, prema Humbert i sur., 2024), ali i zato što se rodno uvjetovano nasilje nad muškarcima događa, ali ostaje prešućeno i visoko stigmatizirano (Thobejane i sur., 2018) zbog srama i stereotipa o muškarcima kao "jačem spolu" (Poredoš - Lavor i Jerković, 2011). Fizički kontakt je rijetko čin kojim započinje nasilje nad muškarcima, već je nasilje najčešće rezultat poremećene komunikacije, čestih svađa, vrijeđanja i prijetnji (Poredoš - Lavor i Jerković, 2011).

3.1. Specifičnosti i manifestacije rodno uvjetovanog nasilja uživo u studentskoj populaciji

Fokus većine istraživanja o rodno uvjetovanom nasilju obično je ili na nasilju od strane intimnog partnera (vrsta rodno uvjetovanog nasilja definirana odnosom s počiniteljem) ili na seksualnom nasilju (vrsta rodno uvjetovanog nasilja definirana prema prirodi incidenta) (Bondestam i Lundqvist, 2020). Međutim, rodno uvjetovano nasilje nije ograničeno na nasilje od strane intimnog partnera, već je to mnogo širi i složeniji fenomen koji prožima ne samo dom, već i mjesto studiranja. Jedna od značajki koje definiraju nasilje među intimnim partnerom je da žrtve i počinitelji "dijele svijet" (Musso i sur., 2020), a rodno uvjetovano nasilje koje se događa na mjestu studiranja također se može razumjeti kao odraz te ideje zajedničkog svijeta ili konteksta.

Rodno uvjetovano nasilje u studentskoj populaciji je i uzrok i posljedica širih rodnih nejednakosti, kao i nejednakost sama po sebi (Hearn i sur., 2022). Ne može postojati rodna ravnopravnost u društvu bez borbe i iskorjenjivanja rodno uvjetovanog nasilja. Do sada se uglavnom nije dovoljno bavilo rješavanjem problema postizanja rodne ravnopravnosti među studentskom populacijom, a to se može objasniti nedostatkom svijesti o problemu, podcjenjivanjem njegove važnosti te nedovoljno razvijenim institucionalnim politikama. Uz to, ukorijenjeni stereotipi i predrasude često otežavaju prepoznavanje i rješavanje rodne neravnopravnosti (Humbert i sur., 2024).

Utvrđeno je da je rodno uvjetovano nasilje široko rasprostranjen sustavni problem u visokom obrazovanju, s ozbiljnim negativnim posljedicama za institucije, pojedince i društvo u cjelini (Mergaert i sur., 2023). Rodno uvjetovano nasilje ne pogađa jednako ljude u akademskoj zajednici: 62% od više od 42 000 ispitanika u istraživanju UniSAFE

doživjelo je barem jedan oblik rodno uvjetovanog nasilja od početka studiranja: za žene je iznosio 66%, za nebinarne osobe 74%, za LGBTIQ osobe 68%, za one koji su prijavili invaliditet ili kroničnu bolest 72%, a za one koji pripadaju etničkoj manjinskoj skupini 69% (Humbert i sur., 2022, prema Mergaert i sur., 2023).

U okviru projekta UniSAFE provedeno je opsežno istraživanje o rodno uvjetovanom nasilju u akademskim krugovima, posebno usmjereno na institucije visokog obrazovanja diljem Europe. Kao što je već ranije navedeno, UniSAFE anketa pokazala je da je gotovo 62% sudionika iskusilo barem jedan oblik rodno uvjetovanog nasilja otkako su počeli studirati (Humbert i sur., 2024). Unatoč visokoj učestalosti, stope prijavljivanja su niske: samo 7% studenata koji su iskusili rodno uvjetovano nasilje prijavilo je incidente (Humbert i sur., 2024). Glavni razlozi za neprijavlivanje uključuju nesigurnost u vezi ozbiljnosti incidenta, neprepoznavanje ponašanja kao nasilnog u trenutku incidenta, i skepticizam u vezi učinkovitosti mehanizama prijavljivanja (Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024). Također, tipične karakteristike rodno uvjetovanog nasilja nad studentima uključuju i veću učestalost nasilja tijekom prvih godina studija te činjenicu da su počinitelji često kolege studenti (List, 2017).

Nadalje, nacionalno istraživanje u Australiji otkrilo je da je 26% studenata prijavilo seksualno uznemiravanje (AHRC, 2017, prema Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024). Irska anketa o seksualnim iskustvima pokazala je da je 42% studentica izjavilo da je doživjelo neželjenu seksualnu pažnju na fakultetu (Burke i sur., 2021, prema Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024), premda nije neuobičajeno da su i muškarci prijavljivali seksualno uznemiravanje na fakultetima (Rogers, 2021, prema Spahić-Šiljak, 2022).

Istraživanje provedeno na američkom javnom sveučilištu pokazalo je da se 56,6% studentica susrelo sa seksualnim uznemiravanjem barem jednom u godini prije istraživanja (Huerta i sur., 2006, prema Spahić-Šiljak, 2022). Osim toga, statistike koje je omogućio Clery Act1 iz 2014. pokazuju da se 71% silovanja koja se dogode u kampusima američkih fakulteta dogodi u studentskim domovima. Ta je spoznaja dovela do odluke nekih fakulteta da razdvoje žene i muškarce u studentskim domovima (Spahić-Šiljak, 2022).

Cilj istraživanja Vázquez i suradnika (2012) bio je procijeniti povezanost rodno uvjetovanog nasilja i DSM-IV poremećaja kod studentica u Španjolskoj. Rezultati su pokazali da je 15,2% sudionica prijavilo iskustvo rodno uvjetovanog nasilja tijekom života, a većina žrtava patila je od nekog poremećaja. Poremećaji raspoloženja i anksiozni

poremećaji bili su značajno češći među žrtvama u usporedbi s nežrtvama (Vázquez i sur., 2012). Najčešći pojedinačni poremećaj među žrtvama bio je veliki depresivni poremećaj (Vázquez i sur., 2012). Zaključak istraživanja ukazuje na potrebu za liječenjem i preventivnim intervencijama za studentice koje su izložene rodno uvjetovanom nasilju (Vázquez i sur., 2012).

Dosadašnja istraživanja o rodno uvjetovanom nasilju na fakultetima u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji pokazala su da verbalno uznemiravanje sa seksualnim konotacijama predstavlja najčešći oblik ovog nasilja te da su studenti i studentice s poteškoćama u učenju najviše izloženi rodno uvjetovanom nasilju (Dimitrijević i Mladenović, 2017). Istraživanje koje je proveo Autonomni ženski centar iz Beograda (2018, prema Kovačević, 2022) otkrilo je da su studentice najčešće doživljavale verbalno uznemiravanje kroz seksističke komentare. Studentice se u manjoj mjeri osjećaju sigurno i ohrabreno da otvoreno i javno govore o rodno uvjetovanom nasilju i diskriminaciji na fakultetu (Kovačević, 2022). Najviši postotak je zabilježen u Crnoj Gori, dok je najniži postotak zabilježen u Hrvatskoj, gdje je 56,4% ispitanica izrazilo slaganje da se potpuno ili djelomično osjećaju sigurno da javno i otvoreno govore o rodno uvjetovanom nasilju i diskriminaciji u akademskoj sredini (Kovačević, 2022). Istraživanje studentske populacije u Srbiji, BiH, Crnoj Gori i Hrvatskoj također je pokazalo da studenti često doživljavaju seksističke komentare (Ćeriman i Spahić-Šiljak, 2022). Utvrđeno je da Srbija i BiH prednjače u izloženosti studenata seksističkim komentarima, zatim slijedi Crna Gora, dok je Hrvatska na posljednjem mjestu. U svim zemljama osim Hrvatske, više od polovice ispitanih studenata suočeno je s takvim komentarima (Ćeriman i Spahić-Šiljak, 2022). Zaključeno je da je seksizam među ovom populacijom normaliziran, često se ne prepoznaje kao oblik nasilja i diskriminacije, te se u javnosti ne prepoznaje kao problem (Ćeriman i Spahić-Šiljak, 2022).

3.1.1. Institucionalni mehanizmi zaštite i podrške

Istraživanje koje je obuhvatilo 48 sveučilišta u 15 europskih zemalja pokazalo je da je otprilike jedno od tri sveučilišta usvojila opću politiku rodne jednakosti, raznolikosti i uključenosti (Huck i sur., 2022.). No, sveučilišta često zanemaruju svoju dužnost brige kako bi osigurali da se svi studenti osjećaju sigurnima od nasilja. Žrtve napada mogu dobiti socijalnu, emocionalnu i pravnu podršku kroz dobro uspostavljene mehanizme. Ti mehanizmi uključuju kontaktne točke s osobama od povjerenja, online alate za prijavu ili savjetodavne urede unutar sveučilišta kojima se nasilje može prijaviti (Pilinkaite-Sotirovic

i sur., 2024). Detaljna studija slučaja o 16 institucionalnih odgovora na rodno uvjetovano nasilje na sveučilištima utvrdila je da, iako institucije osmišljavaju i odobravaju ove mjere, u mnogim situacijama postoje nedostaci u provedbi koji rezultiraju nejasnim procedurama, nedostatkom resursa te rodni i interseksijskih perspektiva koji ometaju ili čak onemogućuju njihovu učinkovitost (Ranea-Triviño i sur., 2022).

Rodne razlike u akademskoj zajednici i dalje postoje zbog mehanizama koji potiču šutnju o nasilju (Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024). Prema onome što su sudionici studentske ankete rekli o tome kako su njihova sveučilišta postupala s prijavljenim napadima, uočeno je da sveučilišta daju prednost vlastitim interesima, a mehanizmi prijavljivanja, poput službeno institucionaliziranih službi za podršku, rijetko djeluju u interesu žrtava (Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024). Sveučilišta često ne uspijevaju slijediti svoje vrijednosti i odgovornosti u smislu zaštite studenata jer podupiru postojeće mreže rodno uvjetovanih odnosa moći i dominacije (Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024). Štoviše, fakulteti često odbijaju priznati postojanje rodno uvjetovanog nasilja, pretežito nad ženama, i odlučuju šutjeti o tome (Valls i sur., 2016).

Zbog straha od osvete, studenti se osjećaju inferiorno i bespomoćno u hijerarhijskim organizacijama koje održavaju dinamiku moći (Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024). Taj strah temeljen na hijerarhijskoj ovisnosti prevladava unutar studentske zajednice (List, 2017). "Kultura osvete" proizlazi iz straha od gubitka stipendija, ne dobivanja posla nakon fakulteta ili ne završavanja fakulteta (Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024). Profesori često postupaju neprimjereno, obeshrabrujući žrtve zlostavljanja da istupe, ohrabrujući kulturu šutnje i nevoljkog pristajanja, te prisiljavajući studente da se prilagode zbog straha od osvete (Fernando i Prasad, 2019). Unatoč tome što sveučilišta imaju "uspostavljene sustave protiv rodni predrasuda", predrasude i stereotipi koji naglašavaju seksualizirane slike studentica i dalje su dio naizgled prihvatljive komunikacije u akademskim okruženjima (Pilinkaite-Sotirovic i sur., 2024).

4. Nasilje na internetu

Vrsta nasilja na koju je utjecalo uvođenje novih medija i tehnologije jest nasilje na internetu. Utječe na društvo u cjelini i događa se u digitalnom području poznatom kao cyber prostor (eng. cyberspace) (Hinduja i Patchin, 2010). Cyber prostor je „složeno okruženje koje je nastalo interakcijom ljudi, softvera i servisa na internetu uz pomoć tehnoloških uređaja i povezanih mreža, koje ne postoji ni u jednom fizičkom

obliku“ (Baltezarević i sur., 2017). Društveno digitalno umrežavanje postaje sve popularnije i glavni čimbenik za stvaranje online kulture, pa su redoviti posjetitelji digitalnih mreža izloženi nasilju (Mustaine i Tewksbury, 2002). Nasilje na internetu obuhvaća namjerno, neprijateljsko i nasilno ponašanje koje pojedinci ili skupine provode, koristeći različite elektroničke uređaje. Ova vrsta nasilja ima za cilj nanošenje boli, ozljeda ili štete žrtvama koje se ne mogu učinkovito obraniti. (Tokunaga, 2010).

Prema Willardu (2005, Baltezarević i sur., 2017), nasilje na internetu može se manifestirati na sedam različitih načina: 1) slanje nepristojnih i vulgarnih poruka; 2) slanje prijetećih poruka pojedincu; 3) praćenje osobe putem interneta; 4) širenje klevetničkih informacija; 5) objavljivanje sadržaja pod lažnim identitetom; 6) prevara koja uključuje distribuciju privatnih dopisa i fotografija drugih osoba; i 7) aktivnosti usmjerene na isključivanje osobe iz online zajednice. Hinduja i Patchin (2008) navode da je nasilje na internetu slično tradicionalnom nasilju.

Cyber nasilnik je osoba koja koristi internet i suvremene tehnologije za namjerno uznemiravanje drugih (Baltezarević i sur., 2017). Kod tradicionalnog nasilja nasilnik je uglavnom poznat žrtvi, dok na internetu to nije uvijek slučaj. Nasilnici mogu biti anonimni (Anderson i Sturm, 2007) ili se lažno predstavljati. Anonimnost cyber nasilnika smanjuje osjećaj krivice, koji je mnogo izraženiji kada su nasilnici fizički prisutni sa žrtvom (Baltezarević i sur., 2017). Dok kod tradicionalnog nasilja žrtva trpi nasilje samo u prisustvu nasilnika, internet omogućava kontinuirano zlostavljanje bez obzira na vrijeme i mjesto (Slonje i Smith, 2008).

Žrtva nasilja se u pravilu srami kada joj se rugaju zbog njenog fizičkog izgleda ili neke karakterne osobine (Baltezarević i sur., 2017). Kad je riječ o takvim radnjama koje se odvijaju u stvarnom svijetu, svjedoka je malo (Baltezarević i sur., 2017). Međutim, u digitalnom okruženju komentari nasilnika odmah postaju vidljivi velikom broju korisnika interneta (Baltezarević i sur., 2017). Koliko takvo ponašanje ima negativne učinke najbolje ilustrira činjenica da žrtve nasilja gube osjećaj samopoštovanja i postaju depresivni (Patchin i Hinduja, 2010).

Učinci online nasilja posebno se pojačavaju kada se nasilniku pridruži publika svojim komentarima ili prosljeđivanjem kompromitirajućih materijala, poput poruka i fotografija (Baltezarević i sur., 2017). Povećanje broja promatrača povećava vjerojatnost usvajanja modela ponašanja, što može dovesti do širenja fenomena (Ružić, 2009). Publika, naime, doprinosi kontinuitetu nasilja (Johnson, 2012, prema Baltezarević i sur., 2017).

4.1. Obilježja rodno uvjetovanog nasilja na internetu

Lewis i suradnici (2017) navode da “nasilje, usmjereno pretežito na žene, pokazuje da cyber prostor, najavljen kao nova, demokratska javna sfera, pati od sličnih rodni nejednakosti kao i izvanmrežni svijet”. Iako i muškarci mogu biti žrtve, Vickery i Everbach (2018) ističu da žene mnogo češće doživljavaju rodno uvjetovano nasilje na internetu. Nadalje, Mantilla (2015, prema Kavanagh i Brown, 2019) navodi da online zlostavljanje s kojim se žene češće suočavaju uključuje prijetnje seksualnim nasiljem. Prema istraživanju Agencije Europske unije za temeljna prava o nasilju nad ženama (FRA, 2014, prema Kavanagh i Brown, 2019), internetski prostori predstavljaju značajnu prijetnju dobrobiti žena i djevojčica. U međuvremenu, UNESCO (2015, prema Kavanagh i Brown, 2019) zamjećuje da je većina žena doživjela cyber nasilje. Osim toga, u anketi koja je provedena na 4000 žena u 8 zemalja, Amnesty International (2017, prema Kavanagh i Brown, 2019) utvrdio je da je četvrtina njihovih ispitanica doživjela zlostavljanje na internetu barem jednom, a mnoge su se bojale i za svoju sigurnost. Žene na visokim pozicijama u raznim zanimanjima, uključujući politiku, novinarstvo i sport, smatraju se žrtvama internetskog nasilja (Kavanagh, Jones i Sheppard-Marks, 2016, prema Kavanagh i Brown, 2019). Bruce (2016) napominje da, iako društveni mediji omogućuju ženama slobodu izražavanja, također predstavljaju opasnost zbog mizoginih i nasilnih poruka koje žene primaju.

Rodno uvjetovano nasilje na internetu opisuje se na različite načine, uključujući: “e-bile” (e-mail poslan s ciljem izražavanja ljutnje i bijesa), cyber nasilje, rodno uvjetovanu cyber mržnju, tehnologijom posredovano (seksualno) nasilje, elektroničku agresiju, online zlostavljanje, govor mržnje, umreženo uznemiravanje, “cyber bullying”, cyber uznemiravanje, online nasilje nad ženama i online mizoginiju (Henry i Powell, 2018). U interakcijama se obično koristi seksualan, nasilan, mizogin i seksistički jezik (Lewis i sur., 2017).

U prosincu 2021. godine, zastupnici EU-a zatražili su usvajanje zajedničke definicije rodno uvjetovanog kibernasilja i njegovo kriminaliziranje, uz usklađene kazne u svim zemljama. Inicijativa je nastavak izvješća iz 2016. godine o uznemiravanju na internetu. Parlament predlaže da se kazne djela poput “online uznemiravanja i uhođenja, kršenja privatnosti, snimanja i dijeljenja slika seksualnog napada, nadzora pomoću špijunskih aplikacija, prijetnji, seksističkog govora mržnje, navođenja na samoozljeđivanje, ilegalnog

pristupa porukama, kršenja zabrane komunikacije i trgovanja ljudima“ (Europski parlament, 2021).

4.1.1. Specifičnosti i manifestacije rodno uvjetovanog nasilja na internetu u studentskoj populaciji

Rodno uvjetovano internetsko nasilje je u porastu i postaje sve češće u akademskoj zajednici (Kamenetz, 2018, prema Kavanagh i Brown, 2019). Smith i suradnici (2008) smatraju da je studentska populacija posebno ranjiva zbog visokog postotka studenata koji koriste internet, a učestalost nasilja na internetu raste s povećanjem broja korisnika interneta. Suvremena tehnologija i korištenje interneta važna je sastavnica visokog obrazovanja, a studenti se upućuju na korištenje interneta, kako za obrazovne tako i za društvene potrebe (Baltezarević i sur., 2017). Uobičajeno je da su studenti svakodnevno u online kontaktu jedni s drugima (Doane i sur., 2013), što također stvara potencijal za pojavu nasilja (Finn, 2004).

Finn (2004) je proveo istraživanje na 339 studenata na Sveučilištu New Hampshire, SAD, te su rezultati, stari gotovo 20 godina, pokazali da je 10%-15% studenata bilo izloženo nasilju na internetu i da je većina žrtava bila ženskog roda. Studenti su prijavili primanje e-mailova ili prijetećih SMS poruka, bili uznemiravani ili doživljavali uvredljive komentare (Baltezarević i sur., 2017). Finn je utvrdio da više od polovice ispitanih studentica putem interneta dobiva fotografije i tekstove pornografskog sadržaja (Baltezarević i sur., 2017). U istraživanju Souze i suradnika (2018) spolne su razlike pronađene kao relevantan faktor, odnosno studenti su pokazali veću sklonost uključivanja u internetsko nasilje nego studentice (Yubero i Ovejero, 2016, prema Kavanagh i Brown, 2018). Zalaquett i Chatters (2014) smatraju da su žene češće izložene nasilju, dok Doane i suradnici (2013) smatraju da spol nije važan.

Online uhođenje je također prevladavajuće iskustvo među studentima (Feldes i sur., 2012, prema List, 2017), te je 58,2% britanskih studenata i 41,8% talijanskih studenata doživjelo uhođenje kao oblik online uznemiravanja. Osobito su mlade studentice prijavile da su ih bivši partneri uhodili korištenjem novih tehnologija (Schneider i sur., 2012).

Rezultati istraživanja provedenog na turskim studentima prijediplomskih studija ide u prilog povezanosti između internetskog zlostavljanja i anonimnosti (Arıcak, 2009, prema Akbulut i Eristi, 2011). Utvrđeno je da lako održavanje anonimnosti u cyber prostoru pomaže pri online nasilju (Akbulut i Eristi, 2011). Muškarci su prijavili više slučajeva

lažnog predstavljanja na internetu (Akbulut i Eristi, 2011) te je polovica muških sudionika izjavila da se maskirala barem jednom dok su koristili alate za komunikaciju na internetu (Akbulut i Eristi, 2011). Prema istraživanju Hoffa i Mitchella (2009), online nasilje zahvatilo je oko 56% studenata, pri čemu su žene prijavile značajno više slučajeva viktimizacije. Internetsko nasilje često je proizlazilo iz problema u vezama, kao što su prekidi i zavist (Hoff i Mitchell, 2009).

Ćeriman i Spahić-Šiljak (2022) navode da je 15,9% studenata u Hrvatskoj iskusilo neželjene komplimente ili vulgarne komentare putem interneta, te analiza podataka prema spolu ne otkriva značajne razlike između žena i muškaraca u pogledu iskustava s neželjenim ili vulgarnim komentarima. Nadalje, navode da su studentice češće izravno iskusile ovakvu vrstu komentara, dok su studenti češće svjedočili tuđem iskustvu (Ćeriman i Spahić-Šiljak, 2022). Također, studenti navode da su njihove kolegice češće izložene takvim iskustvima nego njihovi kolege (Ćeriman i Spahić-Šiljak, 2022).

5. 7P model UniSAFE projekta

Kako bi pokušao omogućiti sustavno i sveobuhvatno razumijevanje rodno uvjetovanog nasilja, UniSAFE projekt je razvio inovativni konceptualni okvir za istraživanje mehanizama, društvenih čimbenika, uzroka i posljedica rodno uvjetovanog nasilja na sveučilištima i u istraživačkim organizacijama. Model 7P omogućava prikupljanje i analizu podataka kako bi se razumjela prevalencija i procijenila učinkovitost intervencija i institucionalnih odgovora na rodno uvjetovano nasilje (Mergaert i sur., 2023).

7P model objašnjava kako prevalencija rodno uvjetovanog nasilja reagira na druge varijable, a to su: prevencija, zaštita, kazneni progon, pružanje usluga, partnerstva te politike (Mergaert i sur., 2023). Prevencija uključuje mjere i aktivnosti usmjerene na promjenu ponašanja i stavova, poput inicijativa za podizanje svijesti, obrazovnih resursa, ciljanih politika i specijalizirane obuke profesionalaca u sveučilištima i istraživačkim organizacijama (Mergaert i sur., 2023). Zaštita obuhvaća akcije koje osiguravaju sigurnost i zadovoljavaju potrebe potencijalnih žrtava, poput transparentnih postupaka prijavljivanja i infrastrukture za podršku žrtvama (Mergaert i sur., 2023). Kazneni progon se odnosi na disciplinske mjere i pravne postupke protiv osumnjičenih počinitelja te obuku odgovornih za provođenje tih mjera (Mergaert i sur., 2023). Pružanje usluga žrtvama rodno uvjetovanog nasilja, njihovim obiteljima i počiniteljima, uključuje savjetodavne usluge i mjere zabrane za počinitelje (Mergaert i sur., 2023). Partnerstva podrazumijevaju suradnju relevantnih aktera, poput vladinih agencija, organizacija civilnog društva, sindikata i

udruga, u iskorjenjivanju rodno uvjetovanog nasilja (Mergaert i sur., 2023). Politike su strategije koje strukturirano odgovaraju na pitanje rodno uvjetovanog nasilja, a njihova analiza omogućava razumijevanje dominantnog diskursa koji oblikuje rodne politike (Mergaert i sur., 2023).

Unaprijeđujući svoju analizu i istražujući ulogu istraživačkih organizacija u pružanju usluga žrtvama i počiniteljima te kako ih podržavaju partnerstva s relevantnim sudionicima na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, 7P model pruža sveobuhvatno razumijevanje rodno uvjetovanog nasilja u visokom obrazovanju i čini UniSAFE projekt bolje opskrbljenim za pružanje znanja i njegovo prevođenje u praktične svrhe (Mergaert i sur., 2023).

6. Rodne manjine i rodno uvjetovano nasilje u studentskoj populaciji

Pri proučavanju rodno uvjetovanog nasilja među studentima, potrebno je obratiti pažnju i na perspektive rodnih manjina. Osobe koje se identificiraju kao transrodne, queer ili interseksualne često su izložene većem riziku od napada zbog svog rodnog identiteta i seksualne orijentacije (Humbert i sur., 2024). Transrodni studenti, kao pripadnici rodne manjine, često se suočavaju s diskriminacijom, stigmatizacijom, predrasudama i rodno uvjetovanim nasiljem u akademskom okruženju (Bradford i sur., 2013). Nedostatak svijesti o razlici između spola i roda te o oblikovanju spolne i rodne identifikacije dodatno otežava prihvaćanje transrodnih studenata. U akademskoj zajednici koja prepoznaje samo muški i ženski rod s unaprijed definiranim rodnim ulogama, teško je zamisliti prihvaćanje prava svakog studenta da samostalno odabere svoj rodni identitet. Nedostatak informiranosti, niska svijest o izazovima s kojima se transrodni studenti susreću i ograničene društvene uloge dovode do transfobije (Rožman, 2021).

Što se tiče konkretnih istraživanja, Robinson i suradnici (2013) ističu da studenti koji se identificiraju kao LGBTQ doživljavaju veće stope rizika i više razine dugotrajne emocionalne patnje nego njihovi heteroseksualni vršnjaci koji su imali slična iskustva nasilja. U SAD-u, Centar za kontrolu i prevenciju bolesti (eng. CDC) izvještava da se transrodni studenti suočavaju s visokim rizikom od nasilja, upotrebe supstanci i suicidalnog ponašanja, naglašavajući potrebu za podupirućim intervencijama za stvaranje sigurnijih obrazovnih okruženja (Johns i sur., 2019). Istraživanje Coultera i suradnika (2017) sugerira da je vjerojatnost da će transrodni studenti doživjeti seksualno nasilje značajno veća od vjerojatnosti da će ga doživjeti cisrodni studenti. Rezultati istraživanja

Coultera i suradnika (2017) pokazuju da su transrodne osobe doživjele seksualni napad ili silovanje u protekloj godini 2-6 puta više (20,9%) nego cisrodne žene (8,6%) i cisrodni muškaraci (3,6%). Među osobama koje su preživjele seksualno nasilje, istraživanja na studentima pokazuju da će seksualne manjine vjerojatnije nego heteroseksualni studenti prijaviti da je ozljeda nastala kao posljedica nasilja, što može značiti da su njihovi napadi uključivali više nasilja (Richardson i sur., 2015, prema Messinger i Koon-Magnin, 2019). LGBTQ+ studenti često doživljavaju i uznemiravanje putem društvenih mreža i drugih online platformi (Kosciw i sur., 2022). Također, studenti koji su otvoreniji u vezi sa svojim LGBTQ+ identitetom ili koji se vidljivo prezentiraju kao transrodni suočavaju se s višim razinama nasilja (Kosciw i sur., 2022). Istraživanje Kosciwa i suradnika (2022) o rodno uvjetovanom nasilju nad LGBTQ+ osobama u studentskoj populaciji ističe ključne nalaze koji ilustriraju izazove s kojima se suočavaju u obrazovnom okruženju. Transrodni i nebinarni studenti često se osjećaju nesigurnije i izloženi su većoj viktimizaciji u usporedbi sa svojim cisrodnim vršnjacima (Kosciw i sur., 2022). Viktimizacija i diskriminacija imaju značajan utjecaj na njihov akademski uspjeh, što dovodi do češćih izostanaka s fakulteta, nižih ocjena i nižih obrazovnih ambicija, s višim stopama disciplinskih mjera (Kosciw i sur., 2022). Jedna od ključnih točaka istraživanja je izostanak intervencije fakultetskog osoblja kada se prijavi nasilje, a kao rezultat toga većina LGBTQ+ studenata ne prijavljuje incidente zbog nedostatka povjerenja u učinkovitu reakciju fakulteta (Kosciw et al., 2022).

7. Zaključak

Rodno uvjetovano nasilje predstavlja složen i ozbiljan problem društva te su istraživanja rodno uvjetovanog nasilja prema svim rodnim skupinama od velike važnosti kako bi se bolje razumjela sama pojava, ali i kako bi ju se lakše suzbilo. Rodno uvjetovano nasilje ima posljedice na individualnoj, institucionalnoj i društvenoj razini, iako je znanje o razmjerima problema unutar sveučilišta i drugih istraživačkih organizacija ograničeno.

Kada se radi o rodno uvjetovanom nasilju u studentskoj populaciji, istraživanja pokazuju da je prevalencija nasilja među studentima visoka, dok je stopa prijavljivanja niska zbog nesigurnosti i nedostatka povjerenja u institucionalnu zaštitu i podršku. Među studentima, seksističke izjave i seksualno zlostavljanje su najčešći oblici rodno uvjetovanog nasilja, te su često normalizirani ili neprepoznati kao nasilje. Najčešće žrtve rodno uvjetovanog nasilja su specifične skupine poput žena, nebinarnih osoba, LGBTIQ populacije, te osoba s invaliditetom. Ovi nalazi ukazuju na to da je potrebno poboljšanje

preventivnih mjera i podrške u akademskoj zajednici kako bi se stvorio siguran prostor za sve studente.

Studenti koji proživljavaju nasilje često imaju nedovoljnu podršku i zaštitu od institucionalnih mehanizama na sveučilištima. Iako neka sveučilišta imaju politike rodne jednakosti, provedba tih mjera često ne djeluje u interesu žrtava, već štiti institucionalne interese, tj. unatoč proklamacijama o politici nulte tolerancije, stvarni odgovori institucija često služe za prikrivanje rasprostranjenosti nasilja. Nasilno ponašanje, jednako kao i tišina oko njega, doprinosi organizacijskim obrascima koji stvaraju složene nejednakosti u organizacijama. Potrebno je poboljšati i dosljedno provoditi ove mehanizme na sveučilištima kako bi se studentima osigurala sigurnost i podrška.

Nasilje na internetu također predstavlja ozbiljan problem koji utječe na cijelo društvo, a rodno uvjetovano nasilje na internetu odražava rodne nejednakosti prisutne u fizičkom svijetu. Žene i djevojke su najčešće žrtve koje se većinski suočavaju s prijetnjama seksualnim nasiljem i mizoginim zlostavljanjem. Uprkos naporima usmjerenim na kriminalizaciju takvih djela, ključno je održavanje usklađenih zakonodavnih okvira i kazni. Efikasna rješenja zahtijevaju sveobuhvatne mjere koje uključuju prevenciju, edukaciju i podršku žrtvama kako bi se osiguralo sigurnije internetsko okruženje.

7P model UniSAFE projekta pruža sveobuhvatni okvir za istraživanje i sprječavanje rodno uvjetovanog nasilja u sveučilišnom okruženju. UniSAFE projekt, kroz analizu prevalencije nasilja i učinkovitosti intervencija, omogućava razumijevanje važnosti sistemskih promjena u zaštiti studenata od rodno uvjetovanog nasilja.

Proučavajući rodno uvjetovano nasilje u studentskoj populaciji, treba uzeti u obzir i perspektive rodnih manjina, poput transrodnih, queer i interseksualnih osoba koje se na fakultetu često susreću s različitim oblicima diskriminacije i nasilja. Takvi studenti posebno su osjetljivi na seksualno zlostavljanje i uznemiravanje, što može dovesti do povećanog stresa i imati štetan učinak na njihov akademski uspjeh. Nedostatak pomoći i diskriminacija čine ih još ranjivijima pa je stoga ključno osigurati pristup specifičnim resursima i podršci kako bi se smanjila njihova izloženost nasilju, osigurala njihova dobrobit te osiguralo da su profesori i ostalo osoblje svjesni jedinstvenih poteškoća s kojima se susreću. Čineći to, bit će moguće uspostaviti kulturu bez predrasuda i nasilja te jamčiti da svaki student ima pristup zaštiti i podršci.

Zaključno, rodno uvjetovano nasilje, bilo da se događa uživo ili online, predstavlja ozbiljan problem u studentskoj populaciji koji zahtijeva sveobuhvatno razumijevanje i učinkovit pristup za prevenciju i intervenciju. Potrebno je unaprijediti edukativne programe koji će povećati svijest o rodno uvjetovanom nasilju, potaknuti žrtve da prijavljuju incidente i osigurati adekvatnu podršku i zaštitu za žrtve. Borba protiv rodno uvjetovanog nasilja u studentskoj populaciji zahtijeva zajedničke napore institucija, edukatora, studenata i cijelog društva. Buduća istraživanja trebala bi se fokusirati na detaljniju analizu specifičnih faktora rizika i procjenu učinkovitosti različitih intervjenskih strategija kako bi se postigli najbolji mogući rezultati u prevenciji i smanjenju rodno uvjetovanog nasilja.

8. Literatura

Akbulut, Y. i Eristi, B. (2011). Cyberbullying and victimisation among Turkish university students. *Australasian Journal of Educational Technology*, 27(7).

<https://doi.org/10.14742/ajet.910>

Anderson, T. i Sturm, B. (2007). Cyberbullying: From playground to computer. *Young Adult Library Services*, 5(2), 24-28. <https://rb.gy/xbx8ji>

Baltezarević, V., Baltezarević R. i Baltezarević, B. (2016). Rasprostranjenost viktimizacije i vršenja nasilja na internetu među studentskom populacijom. *Temida*, 3-4, 373- 387.

<https://doi.org/10.2298/TEM1604373B>

Bondestam F. i Lundqvist M. (2020). Sexual harassment in higher education – a systematic review. *European Journal of Higher Education*, 10(4), 397-419.

<https://doi.org/10.1080/21568235.2020.1729833>

Bradford, J., Reisner, S. L., Honnold, J. A. i Xavier, J. (2013). Experiences of transgender-related discrimination and implications for health: results from the Virginia Transgender Health Initiative Study. *American journal of public health*, 103(10), 1820-1829.

<https://doi.org/10.2105/ajph.2012.300796>

- Bruce, T. (2016). New rules for new times: Sportswomen and media representation in the third wave. *Sex Roles*, 74, 361-376. <https://doi.org/10.1007/s11199-015-0497-6>
- Ćeriman, J. i Spahić-Šiljak, Z. (2022). "Samo se šalim": Analiza seksističkog humora i uvredljivih komentara na univerzitetima Balkana. *Izazovi integriranja rodne ravnopravnosti u univerzitetskoj zajednici: protiv rodno zasnovanog nasilja*, 45-63. TPO Foundation. Dostupno na <https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1176567>
- Coulter, R. W., Mair, C., Miller, E., Blossnich, J. R., Matthews, D. D. i McCauley, H. L. (2017). Prevalence of past-year sexual assault victimization among undergraduate students: Exploring differences by and intersections of gender identity, sexual identity, and race/ethnicity. *Prevention Science*, 18(6), 726–736. <https://doi.org/10.1007/s11121-017-0762-8>
- Dimitrijević, A. i Mladenović, M. (2017). Seksualno uznemiravanje studenata – rezultati istraživanja. *Temida*, 20(2), 291-309. <https://doi.org/10.2298/TEM1702291D>
- Doane, A. N., Kelley, M. L., Chiang, E. S. i Padilla, M. A. (2013). Development of the cyberbullying experiences survey. *Emerging Adulthood*, 1(3), 207-218. <https://doi.org/10.1177/2167696813479584>
- Đurđević, Z. (2022). Nekoliko riječi o rodno utemeljenom nasilju nad ženama. *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, 29(2), 0-0. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/288477>
- Europski parlament. (2021, 23. rujna). Kako se EU bori protiv rodno uvjetovanog nasilja. Europski parlament. <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20210923STO13419/kako-se-eu-bori-protiv-rodno-uvjetovanog-nasilja>
- Fernando, D. i Prasad, A. (2019). Sex-based harassment and organizational silencing: How women are led to reluctant acquiescence in academia. *Human relations*, 72(10), 1565-1594. <https://doi.org/10.1177/0018726718809164>

- Finn, J. (2004). A survey of online harassment at a university campus. *Journal of Interpersonal violence*, 19(4), 468-483. <https://doi.org/10.1177/0886260503262083>
- Hearn J., Strid S., Humbert A. L., Balkmar D. i Delaunay M. (2022). From gender regimes to violence regimes: Re-thinking the position of violence. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 29(2), 682–705. <https://doi.org/10.1093/sp/jxaa022>
- Heise, L. L. (1998). Violence Against Women: An Integrated, Ecological Framework. *Violence against Women*, 4(3), 262–290. <https://doi.org/10.1177/1077801298004003002>
- Henry, N. i Powell, A. (2018). Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research. *Trauma, violence, & abuse*, 19(2), 195-208. <https://doi.org/10.1177/1524838016650189>
- Hinduja, S. i Patchin, J. W. (2010). Bullying, cyberbullying, and suicide. *Archives of suicide research*, 14(3), 206-221. <https://doi.org/10.1080/13811118.2010.494133>
- Hinduja, S. i Patchin, J. W. (2008). Cyberbullying: An exploratory analysis of factors related to offending and victimization. *Deviant behavior*, 29(2), 129-156. <https://doi.org/10.1080/01639620701457816>
- Hoff, D. L. i Mitchell, S. N. (2009). Cyberbullying: causes, effects, and remedies. *Journal of Educational Administration*, 47(5), 652-665. <https://doi.org/10.1108/09578230910981107>
- Huck, A., Andreska, Z., Dvořáčková, J. i Linková, M. (2022). UniSAFE D5.1 Inventory of policies and measures to respond to GBV in European universities and research organisations. *Zenodo (CERN European Organization for Nuclear Research)*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5939082>

- Humbert, A. L., Strid, S., Hearn, J. i Balkmar, D. (2021). Undoing the ‘Nordic Paradox’: Factors affecting rates of disclosed violence against women across the EU. *PLoS one*, 16(5), e0249693. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249693>
- Humbert, A. L., Strid, S., Tanwar, J., Lipinsky, A. i Schredl, C. (2024). The role of intersectionality and context in measuring gender-based violence in universities and research-performing organizations in europe for the development of inclusive structural interventions. *Violence against women*, 10778012241231773. <https://doi.org/10.1177/10778012241231773>
- Johns, M. M., Lowry, R., Andrzejewski, J., Barrios, L. C., Demissie, Z., McManus, T., Rasberry, C. N., Robin, L. i Underwood, M. (2019). Transgender identity and experiences of violence victimization, substance use, suicide risk, and sexual risk behaviors among high school students—19 states and large urban school districts, 2017. *MMWR. Morbidity and mortality weekly report*, 68. <http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.mm6803a3>
- Kavanagh, E. i Brown, L. (2020). Towards a research agenda for examining online gender-based violence against women academics. *Journal of further and Higher Education*, 44(10), 1379-1387. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2019.1688267>
- Kosciw, J. G., Clark, C. M. i Menard, L. (2022). The 2021 National School Climate Survey: The Experiences of LGBTQ+ Youth in Our Nation's Schools. A Report from GLSEN. *Gay, Lesbian and Straight Education Network (GLSEN)*. Dostupno na <https://eric.ed.gov/?id=ED625378>
- Kovačević, J. (2022). Rodna ravnopravnost i rodno zasnovano nasilje na univerzitetima u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji: pregled teorijskog i metodološkog okvira i ključnih nalaza. *Izazovi integriranja rodne ravnopravnosti u univerzitetskoj zajednici: Protiv rodno zasnovanog nasilja*, 25-43. TPO Foundation. Dostupno na <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=1176565>

- Krigel, K. i Benjamin, O. (2020). From Physical Violence to Intensified Economic Abuse: Transitions Between the Types of IPV Over Survivors' Life Courses. *Violence against Women*, 27(9), 1211-1231. <https://doi.org/10.1177/1077801220940397>
- Lewis, R., Rowe, M. i Wiper, C. (2017). Online abuse of feminists as an emerging form of violence against women and girls. *British journal of criminology*, 57(6), 1462-1481. <https://doi.org/10.1093/bjc/azw073>
- List, K. (2017). Gender-based violence against female students in European university settings. *International Annals of Criminology*, 55(2), 172-188. <https://doi.org/10.1017/cri.2018.1>
- Mergaert, L., Linková, M. i Strid, S. (2023). Theorising Gender-Based Violence Policies: A 7P Framework. *Social sciences*, 12(7), 385. <https://doi.org/10.3390/socsci12070385>
- Messinger, A. M. i Koon-Magnin, S. (2019). Sexual violence in LGBTQ communities. *Handbook of sexual assault and sexual assault prevention*, 661-674. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-23645-8_39
- Musso M. G., Proietti M. i Reynolds R. R. (2020). Towards an integrated approach to violence against women: Persistence, specificity and complexity. *International Review of Sociology*, 30(2), 249–278. <https://doi.org/10.1080/03906701.2020.1820140>
- Mustaine, E. E. i Tewksbury, R. (2002). Sexual assault of college women: A feminist interpretation of a routine activities analysis. *Criminal Justice Review*, 27(1), 89-123. <https://doi.org/10.1177/073401680202700106>
- Payne, E. i Smith, M. J. (2018). Violence against LGBTQ students: Punishing and marginalizing difference. *The Wiley handbook on violence in education: Forms, factors, and preventions*, 393-415. <https://doi.org/10.1002/9781118966709.ch19>
- Perrin, N., Marsh, M., Clough, A., Desgropes, A., Yope Phaniel, C., Abdi, A., ... i Glass, N. (2019). Social norms and beliefs about gender based violence scale: a measure for use

- with gender based violence prevention programs in low-resource and humanitarian settings. *Conflict and health*, 13, 1-12. <https://doi.org/10.1186/s13031-019-0189-x>
- Pilinkaite Sotirovic, V., Lipinsky, A., Struzińska, K. i Ranea-Triviño, B. (2024). You can knock on the doors and windows of the university, but nobody will care: how universities benefit from network silence around gender-based violence. *Social Sciences*, 13(4), 199. <https://doi.org/10.3390/socsci13040199>
- Poredoš Lavor, D. i Jerković, S. (2011). Nasilje nad muškarcima. *Policija i sigurnost*, 20 (3), 400-406. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/78957>
- Ranea-Triviño, B., Pajares, L., Bustelo, M. i Cristina, B. (2022). UniSAFE D5.2: Report on Case Studies on the Effects and Consequences of Institutional Responses to Gender-based Violence along the 7Ps in Research Performing Organisations. *Zenodo (CERN European Organization for Nuclear Research)*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7585857>
- Robinson, J. P. i Espelage, D. L. (2013). Peer victimization and sexual risk differences between lesbian, gay, bisexual, transgender, or questioning and nontransgender heterosexual youths in grades 7–12. *American journal of public health*, 103(10), 1810-1819. <https://doi.org/10.2105/ajph.2013.301387>
- Rožman, J. (2021). Đurković S, Rađenović K, Žegura I i Pavlović S. Transrodnost, Transeksualnost, Rodna nenormativnost. Put u prosTRANStvo. *Revija za sociologiju*, 51(2), 283-285. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/380681>
- Ružić, N. (2009). Mediji kao izvor ideja za oponašanje. *MediAnali: međunarodni znanstveni časopis za pitanja medija, novinarstva, masovnog komuniciranja i odnosa s javnostima*, 3(6), 103-120. Dostupno i na <http://hrcak.srce.hr/44535>
- Schneider, R., List, K. i Höfker, S. (2012). Weiblich, jung, online—Sind Studentinnen besonders häufig von Stalking betroffen? Ergebnisse einer Hochschulbefragung. *GENDER—Zeitschrift für Geschlecht, Kultur und Gesellschaft*, 4(3), 17-18. Dostupno na <https://krimdok.uni-tuebingen.de/Record/1588524914>

- Sharoni, S. i Klocke, B. (2019). Faculty Confronting Gender-Based Violence on Campus: Opportunities and Challenges. *Violence against Women*, 25(11), 1352–1369. <https://doi.org/10.1177/1077801219844597>
- Slonje, R. i Smith, P. K. (2008). Cyberbullying: Another main type of bullying?. *Scandinavian journal of psychology*, 49(2), 147-154. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2007.00611.x>
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S. i Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of child psychology and psychiatry*, 49(4), 376-385. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2007.01846.x>
- Souza, S. B., Veiga Simão, A. M., Ferreira, A. I. i Ferreira, P. C. (2018). University students' perceptions of campus climate, cyberbullying and cultural issues: implications for theory and practice. *Studies in Higher Education*, 43(11), 2072-2087. <https://doi.org/10.1080/03075079.2017.1307818>
- Strid, S., Humbert, A. L., Hearn, J. i Balkmar, D. (2021). States of violence: Exploring welfare state regimes as violence regimes by developing a violence regimes index. *Journal of European Social Policy*, 095892872110023. <https://doi.org/10.1177/09589287211002370>
- Thobejane T. D., Luthada N. V. i Mogorosi L. D. (2018). Gender-based violence against men: A muted reality. *Southern African Journal for Folklore Studies*, 28(1), 1–15. <https://doi.org/10.25159/1016-8427/4304>
- Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in human behavior*, 26(3), 277-287. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2009.11.014>
- Valls, R., Puigvert, L., Melgar, P. i Garcia-Yeste, C. (2016). Breaking the silence at Spanish universities: Findings from the first study of violence against women on campuses in

Spain. *Violence against women*, 22(13), 1519-1539.

<https://doi.org/10.1177/1077801215627511>

Vázquez, F. L., Torres, A. i Otero, P. (2012). Gender-based violence and mental disorders in female college students. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, 47, 1657-1667.

<https://doi.org/10.1007/s00127-012-0472-2>

Vickery, J., i T. Everbach. 2018. *Mediating Misogyny: Gender, Technology, and Harassment*.

London: Palgrave. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-72917-6>

World Health Organization. (2002). *World Report on Violence and Health*. World Health Organization. Dostupno na

https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf

Zalaquett, C. P. i Chatters, S. J. (2014). Cyberbullying in college: Frequency, characteristics, and practical implications. *Sage Open*, 4(1), 2158244014526721.

<https://doi.org/10.1177/2158244014526721>

Žarković Palijan, T. (2004). Značajke osobnosti alkoholičara počinitelja i nepočinitelja kaznenih djela (Doktorska dizertacija). *Medicinski fakultet, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu*.

Dostupno na <https://repozitorij.mef.unizg.hr/islandora/object/mef:5940>

Žilić, M. i Janković, J. (2016). Nasilje. *Socijalne teme: Časopis za pitanja socijalnog rada i*

srodnih znanosti, 1(3), 67-87. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/176988>